РЕЦЕНЗИЯ

От доц.д-р Искра Владова-Недкова,

назначена за член на научно жури със Заповед РД 09-47 на Директора на Института за държавата и правото при Българската академия на науките, за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право/Наказателен процес,

тема на дисертационния труд: Доказване чрез трафични данни в българския наказателен процес,

докторант: Богдан Радославов Млъчков

Кандидат за придобиване на образователната и научна степен „доктор” е Богдан Радославов Млъчков, магистър по право на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ от 2013г.

От октомври 2014г. до настоящия момент докторантът е експерт в дирекция „Международно правно сътрудничество и европейски въпроси“, отдел „Сътрудничество по наказателноправни въпроси“ в Министерството на правосъдието. В периода 2017-2018г е бил аташе по наказателноправни въпроси в Постоянното представителство на Република България към Европейския съюз във връзка с провеждането на Българското председателство на Съвета на Европейския съюз, а през 2018г е бил заместник-председател на Работната група по наказателноправни въпроси (COPEN).

От професионалната биография на кандидата ясно се откроява неговият траен интерес към наказателноправните науки, като същевременно проследимо се разкриват зараждането и последователното развитие на изследователския му фокус върху конкретната проблематика на дисертационния труд. Наред с това прави впечатление и натрупаният от него професионален и практически опит в разглежданата област, който допълнително обогатява и придава приложна стойност на проведеното научно изследване.

От юли 2024 г. Богдан Млъчков е зачислен като докторант по наказателен процес в Института за държавата и правото при Българската академия на науките. В качеството си на докторант активно участва в научни форуми, като изготвя и публикува доклади и научни статии.

Богдан Млъчков има богата научна и научноприложна продукция.

В общия списък на публикациите се съдържат данни за над 10 заглавия, в т.ч. доклади от научни конференции и статии, част от които по темата на дисертационния труд.

Основните научни приноси на Богдан Млъчков се съдържат в представения дисертационен труд на тема „Доказване чрез трафични данни в българския наказателен процес“. Дисертационният труд е в обем от 209 страници, в т.ч. съдържание и библиография. Броят на бележките под линия е 484. Трудът се характеризира със структура, включваща увод, четири глави и заключение.

В първа глава на дисертационния труд трафичните данни са разгледани в контекста на понятието „електронни доказателства“. Още на този начален етап от изследването докторантът формулира първото си

предложение *de lege ferenda*, свързано с необходимостта от уеднаквяване на понятийния апарат в Наказателния кодекс и Наказателно-процесуалния кодекс, като аргументирано предлага термините „компютърни данни“ и „компютърни информационни данни“ да бъдат заменени с понятието „електронни доказателства“.

В тази част от труда е застъпено и предложението за обособяване на електронните доказателства като самостоятелна категория доказателства, мотивирано от тяхната специфична природа, която, според докторанта, не позволява те да бъдат еднозначно отнесени нито към веществените, нито към невеществените доказателства. Тази теза притежава потенциал да постави началото на задълбочена научна дискусия, което може да бъде отчетено като съществен принос на изследването.

На следващо място е проведено ясно разграничение между понятията „доказателство“ и „доказателствено средство“, като са анализирани хипотезите, при които носителят, съдържащ електронни доказателства, придобива качеството на веществено доказателство, съответно на веществено доказателствено средство, създадено по реда на Наказателно-процесуалния кодекс.

Подробно е изследвано и понятието „трафични данни“, разгледано като вид електронни доказателства, в съпоставка с други релевантни категории – потребителски данни, данни за местоположение и данни за съдържание.

В изложението е представена и анализирана уредбата на равнище Европейски съюз, включително Директива 2002/58/ЕО относно обработването на лични данни и защитата на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните съобщения („e-Privacy“), както и Директива 2006/24/ЕО относно запазването на данни, създадени или

обработени във връзка с предоставянето на обществено достъпни електронни съобщителни услуги или на обществени съобщителни мрежи, с оглед тяхното значение за съхраняването на данни за целите на наказателния процес в държавите членки.

Втора глава на дисертационния труд е посветена на основните положения при съхраняването на трафични данни, изведени в съдебната практика на Съда на Европейския съюз, като акцентът е поставен върху отражението на тази дейност върху основни права – правото на неприкосновеност на личния живот, защитата на личните данни, свободата на изразяване и други. Подробно са анализирани ключови решения от практиката на Съда, сред които по делата *Digital Rights Ireland* (2014), *Tele2 Sverige/Watson* (2016), както и решението по съединени дела C-511/18, C-512/18 и C-520/18 (2020). Въз основа на този анализ са направени обосновани изводи относно възможните насоки за усъвършенстване на нормативната уредба както на национално, така и на европейско равнище.

В трета глава докторантът поставя акцент върху функцията на трафичните данни като доказателствен източник в наказателния процес. Убедително е изведена тенденцията към нарастване на делата, при които този вид данни притежава съществена доказателствена стойност, като същевременно се разширява и обхватът на престъпленията, при които те намират приложение – не само при компютърните престъпления по глава девета „а“ от Наказателния кодекс, но и при традиционни състави от общ характер.

Проследено е развитието на националната правна уредба относно съхраняването на трафични данни в периода от 2008 г. до настоящия момент, като с особено внимание е разгледано решението на Конституционния съд от март 2015 г., както и последвалите законодателни изменения в Закона за

електронните съобщения и Наказателно-процесуалния кодекс. Анализирано е и предоставянето на трафични данни от доставчиците на услуги като способ за доказване по смисъла на НПК, с оглед неговото систематично място в уредбата на процесуалните действия по претърсване и изземване, както и процесите по проверка и оценка на събраните данни като доказателствен материал.

Разгледана е и възможността трафичните данни, събрани извън рамките на наказателното производство по реда на Закона за електронните съобщения, да бъдат включвани в доказателствената съвкупност без необходимост от повторното им събиране, с оглед принципите на процесуалната икономия и ефективност на разследването.

Четвърта глава е посветена на събирането на трафични данни в наказателни производства с трансграничен елемент. На основата на приведени статистически данни, сочещи, че в приблизително 55% от разследванията възниква необходимост от трансграничен достъп до електронни доказателства, убедително се аргументира значимостта на разглежданата проблематика и практическата стойност на изследването в тази му част. С необходимата задълбоченост са анализирани принципите и институтите на международното сътрудничество по наказателни дела.

В този контекст са разгледани и релевантните международни и европейски актове, включително Конвенцията за взаимопомощ по наказателноправни въпроси между държавите членки на Европейския съюз, Директива 2014/41/ЕС относно Европейската заповед за разследване, Конвенцията за престъпленията в кибернетичното пространство от 2001 г. и Вторият допълнителен протокол към нея, както и най-новите актове от правото на ЕС – Регламент (ЕС) 2023/1543 и Директива (ЕС) 2023/1544.

Видно от изложеното, избраната от кандидата тема и обхватът, в който тя е разработена, се отличават с висока степен на актуалност. Наред с това дисертационният труд представлява първото цялостно и задълбочено изследване, посветено на доказването чрез трафични данни и на неговото място и значение в българския наказателен процес.

Основно достойнство на рецензирания труд е, че той не се изчерпва с очертаване на съществуващите проблеми, а предлага тяхното задълбочено изследване и аргументирано извеждане на съответните изводи по тема с ключово значение за наказателнопроцесуалното право и неговото практическо прилагане. Анализът е изграден върху тълкуване на релевантни разпоредби от три правопорядъка – националното, международното право и правото на Европейския съюз, като е обхванатa и съотносимата съдебна практика както на националните съдилища, така и на Съда на Европейския съюз.

За високото качество на изследването допринася умелото съчетаване на правнологическия, сравнителноправния и историкоправния метод. Представени и подложени на анализ са и статистически данни, които, макар и нетрадиционни за научните изследвания в областта на наказателния процес, съществено обогатяват изложението и придават допълнителна убедителност на застъпените тези.

Впечатление прави богатата библиография от 84 заглавия, при това са използвани научни източници на три чужди езика – английски, немски и френски. Това е безспорно свидетелство за задълбоченост на научното проучване и широка теоретична осведоменост и придава допълнителна тежест на труда.

Съществено достойнство на дисертационния труд е разглеждането на институтите на международното сътрудничество по наказателни дела при

отчитане на честото наличие на трансграничен елемент при тази категория наказателни производства, което от своя страна придава на изследването актуалност и практическа значимост.

Прави впечатление изразеното академично самочувствие на докторанта, което намира отражение в аргументираното формулиране и отстояване на тези, излизащи извън утвърдените и широко застъпени в научната литература разбирания. Тази склонност към оригиналност и самостоятелно мислене свидетелства за стремеж към научен принос, като същевременно поставя високи изисквания към степента на обоснованост и доказателствена подкрепа на направените изводи.

Трудът се отличава с изобилие от предложения *de lege ferenda*, насочени към усъвършенстване на действащата правна уредба, до които докторантът достига последователно и аргументирано в хода на изследването. Формулираните изводи се отличават с яснота и увереност, като отразяват стремеж към практическа приложимост и принос към развитието на разглежданата материя.

Дисертационният труд се отличава и с ясно откроими приносни моменти, част от които се изразяват в следните аргументирано формулирани от докторанта предложения:

1. Уеднаквяване на понятийната система в Наказателния (НК) и Наказателно-процесуалния кодекс (НПК) по отношение на термините и „компютърни данни“ и „компютърни информационни данни“ като вместо тях бъде използвано понятието „електронни доказателства“;

2. Обособяване на електронните доказателства като отделна категория доказателства наред с веществените и невеществените поради специфичното им естество;

3. Установяване на два подхода при съхраняването на трафични данни, които да се прилагат алтернативно или кумулативно: ограничено съхраняване на данни и подновяеми (периодични) заповеди за съхраняване;

4. Уеднаквяване на предпоставките за събиране на трафични данни по реда на Наказателно-процесуалния кодекс и Закона за електронните съобщения;

5. Предвиждане в нормативен акт /Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ)/ на отговорност за вреди, причинени на граждани от разследващите органи, прокуратурата или съда, в случай на незаконосъобразно предоставяне на достъп до трафични данни;

6. Предвиждане на процесуален ред /в Наказателно-процесуалния кодекс/ за уведомяване на лицето, по отношение на което са изискани данни по реда на чл. 159а НПК в случаите, когато това няма да затрудни провеждането на наказателното производство, както и на сходен ред за уведомяване когато действието е извършено по реда на Закона за електронните съобщения;

7. Хармонизиране на нормативната процедура за използването на специални разузнавателни средства (по Закона за специалните разузнавателни средства) и предоставянето на трафични данни (по Закона за електронните съобщения) при вземане предвид на особеностите и чувствителността на трафичните данни и на кореспонденцията (данни за съдържанието) като видове електронни доказателства;

8. Ратифициране на Втория допълнителен протокол към Конвенцията за престъпленията в кибернетичното пространство от 2001 г. и иницииране на съответни изменения в националната правна уредба с оглед прилагането му;

9. Допълнение в чл. 159а от Наказателно-процесуалния кодекс с оглед нуждата от осигуряване прилагането на понятието по чл. 3, т. 10 във връзка с чл. 4, пар. 2 от Регламент (ЕС) 2023/1543 „данни, поискани единствено с цел идентифициране на ползвателя“;

10. Приемане в Наказателно-процесуалния кодекс на изрично ограничение на непосредственото събиране на доказателства, вкл. трафични данни, по отношение на лице с имунитет (освен в случаите, в които лицето с имунитет е пострадал от извършеното престъпно деяние), доколкото в противен случай наказателната му неприкосновеност, произтичаща от имунитета, би се оказала лишена от съдържание (в съответствие с практиката на Конституционния съд).

Авторефератът, изготвен от докторанта, съдържа в прецизен и систематизиран вид всички необходими структурни елементи, като справката за научните приноси коректно и точно отразява действително постигнатите с дисертационния труд резултати.

Не констатирам основания за отправяне на критични бележки по отношение на структурата и съдържанието на изследването. Наред с това, с оглед високата научна стойност на труда, убедено препоръчвам след извършване на определени доработки, съобразени с изискванията към съответния вид публикация, той да бъде издаден като монография. Подобно издание безспорно би запълнило съществуваща празнина в научното осмисляне на проблематиката, свързана с трафичните данни и тяхното място в наказателния процес.

В заключение, въз основа на извършената преценка на представените материали относно научната и научноприложната дейност на Богдан Радославов Млъчков, считам, че постигнатите от него резултати напълно съответстват на изискванията, установени в чл. 6, ал. 3 от Закона за развитие на академичния състав в Република България. Дисертационният труд съдържа научни и научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в съответната научна област и убедително свидетелстват за задълбочени теоретични познания на кандидата в областта на наказателноправните науки, както и за развити умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

С оглед на изложеното и на основание чл. 10, ал. 1 от същия закон, давам своята категорично положителна оценка за дисертационния труд на тема „Доказване чрез трафични данни в българския наказателен процес“ и предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Богдан Радославов Млъчков образователната и научна степен „доктор“.

15.04.2026г

Изготвил рецензията:

/доц.д-р Искра Владова-Недкова/

REVIEW

From Assoc. Prof. Dr. Iskra Vladova-Nedkova,

Appointed as a member of a scientific jury by Order RD 09-47 of Director of the Institute for State and Law at the Bulgarian Academy of Sciences for the award of the educational and scientific degree of doctor in Area of Higher Education 3. Social, economic and legal sciences, professional field 3.6. Law/Criminal Procedural Law,

Topic of the dissertation: Proof through traffic data in Bulgarian criminal proceedings

PhD student: Bogdan Radoslavov Mlachkov

Bogdan Radoslavov Mlachkov, Master of Laws of Sofia University "St. Kliment Ohridski" of 2013, is a candidate for the educational and scientific degree of Doctor.

Since October 2014, he has been an expert in the Directorate for International Legal Cooperation and European Affairs, Department for Cooperation in Criminal Matters at the Ministry of Justice. In the period 2017-2018, he was Criminal Attaché at the Permanent Representation of the Republic of Bulgaria to the European Union in connection with the holding of the Bulgarian Presidency of the Council of the European Union, and in 2018 he was Vice-Chairman of the Working Party on Criminal Matters (COPEN).

From the professional biography of the candidate clearly stands out his lasting interest in the criminal sciences, while at the same time traceable reveals the origin and consistent development of his research focus on the specific issues

of the dissertation. In addition, his professional and practical experience in the field in question is noteworthy, which further enriches and gives applied value to the scientific research carried out.

Since July 2024, Bogdan Mlachkov has been enrolled as a doctoral student in criminal proceedings at the Institute of State and Law at the Bulgarian Academy of Sciences. As a doctoral student, he actively participates in scientific forums by preparing and publishing reports and scientific articles.

Bogdan Mlachkov has a rich scientific and applied production.

The general list of publications contains data for more than 10 titles, including reports from scientific conferences and articles, some of which on the topic of the dissertation.

Bogdan Mlachkov's main scientific contributions are contained in his dissertation on 'Proof through traffic data in Bulgarian criminal proceedings. The dissertation is 209 pages long, including content and bibliography. The number of footnotes is 484. The work is characterized by a structure including an introduction, four chapters and a conclusion.

The first chapter of the dissertation examines traffic data in the context of the concept of 'electronic evidence'. Already at this initial stage of the study, the doctoral candidate formulated his first proposal *de lege ferenda* concerning the need to unify the conceptual apparatus in the Criminal Code and the Code of Criminal Procedure, arguing that the terms 'computer data' and 'computer information data' should be replaced by the term 'electronic evidence'.

This part of the work also includes the proposal to separate e-evidence as an independent category of evidence, motivated by its specific nature, which, according to the doctoral student, does not allow it to be unequivocally attributed to either material or non-material evidence. This thesis has the potential to initiate an in-depth scientific discussion, which can be considered a significant

contribution of the study.

Next, a clear distinction is made between the concepts of ‘evidence’ and ‘objective form of evidence’, analysing the situations in which the medium containing electronic evidence acquires the status of material evidence or objective form of material evidence created under the Code of Criminal Procedure.

The concept of ‘traffic data’, viewed as a type of electronic evidence, is also examined in detail, in comparison with other relevant categories – subscriber data, location data and content data.

The dissertation presents and analyses the framework at European Union level, including Directive 2002/58/EC concerning the processing of personal data and the protection of privacy in the electronic communications sector (‘e-Privacy’), as well as Directive 2006/24/EC on the retention of data generated or processed in connection with the provision of publicly available electronic communications services or of public communications networks, in view of their importance for the data retention for the purposes of criminal proceedings in the Member States.

The second chapter of the dissertation deals with the basics of the data retention derived from the case law of the Court of Justice of the European Union, focusing on the impact of this activity on fundamental rights – the right to privacy, the protection of personal data, freedom of expression and others. Key judgments of the Court’s case law are analysed in detail, including those in *Digital Rights Ireland* (2014), *Tele2 Sverige/Watson* (2016), and Joined Cases C-511/18, C-512/18 and C-520/18 (2020). Based on this analysis, reasoned conclusions on possible guidelines for regulatory improvement at both national and European level are made.

In chapter three, the doctoral student focuses on the function of traffic data as a source of evidence in criminal proceedings. The trend towards an increase in cases in which this type of data has significant probative value has been

convincingly demonstrated, while extending the scope of the offences in which they are used – not only in the case of computer crimes under Chapter Nine ‘a’ of the Criminal Code, but also in the case of traditional general compositions.

The development of the national legal framework on traffic data retention between 2008 and the present is followed, with particular attention to the Constitutional Court ruling of March 2015, as well as the subsequent legislative amendments to the Electronic Communications Act and the Code of Criminal Procedure. The provision of traffic data by service providers as a means of proof within the meaning of the Criminal Procedure Code is also analysed, in view of its systematic place in the regulation of procedural acts of search and seizure, as well as the processes for verifying and evaluating the collected data as evidence.

It also examines the possibility of including traffic data collected outside criminal proceedings under the Electronic Communications Act in the body of evidence without the need to collect them again, in the light of the principles of procedural economy and effectiveness of the investigation.

Chapter Four focuses on the collection of traffic data in criminal proceedings with a cross-border element. Based on statistical data showing that approximately 55% of investigations require cross-border access to e-evidence, the importance of the issue under consideration and the practical value of the study in this part are convincingly justified. The principles and institutes of international cooperation in criminal matters have been analysed with the necessary thoroughness.

In this context, relevant international and European instruments are also considered, including the Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters between the Member States of the European Union, Directive 2014/41/EU regarding the European Investigation Order, the 2001 Cybercrime Convention and its Second Additional Protocol, as well as the most recent EU law instruments - Regulation (EU) 2023/1543 and Directive (EU) 2023/1544.

It is clear from the above that the topic chosen by the candidate and the scope in which it is developed are highly topical. In addition, the dissertation is the first comprehensive and in-depth study dedicated to the proof through traffic data and its place and importance in the Bulgarian criminal proceedings.

The main dignity of the reviewed work is that it is not limited to outlining the existing problems, but offers their in-depth research and reasoned derivation of the relevant conclusions on a topic of key importance for criminal procedural law and its practical application. The analysis is based on an interpretation of relevant provisions of three legal orders – national, international and European Union law – and covers also the relevant case law of both national courts and the Court of Justice of the European Union.

The skillful combination of the legal, comparative and historical legal methods contributes to the high quality of the research. Statistical data are also presented and analysed, which, although unconventional for research in the field of criminal procedure, significantly enrich the exposition and give additional credence to the advocated theses.

The rich bibliography of 84 titles impresses, using scientific sources in three foreign languages: English, German and French. This is an undeniable testament to the thoroughness of scientific research and broad theoretical awareness, and adds additional weight to the work.

An essential dignity of the dissertation work is the consideration of the institutes of international cooperation in criminal matters, taking into account the frequent presence of a cross-border element in this category of criminal proceedings, which in turn gives the study relevance and practical significance.

The expressed academic self-confidence of the doctoral student is noted, which is reflected in the reasoned formulation and assertion of theses which go beyond the established and widely accepted in the scientific literature understandings. This tendency to originality and independent thinking testifies to

the pursuit of scientific contribution, while setting high demands on the degree of justification and evidential support for the conclusions drawn.

The work is distinguished by an abundance of proposals *de lege ferenda*, aimed at improving the current legal framework, which the doctoral student reaches consistently and reasonably during the course of the study. The formulated conclusions are distinguished by clarity and confidence, reflecting a desire for practical applicability and contribution to the development of the subject under consideration.

The dissertation work is also distinguished by clearly identifiable contribution points, some of which are expressed in the following reasoned proposals formulated by the doctoral student:

1. Harmonisation of the conceptual system in the Criminal Code and the Criminal Procedure Code with regard to the terms and ‘computer data’ and ‘computer information data’, using instead the concept of ‘electronic evidence’;

2. Separation of e-evidence as a separate category of evidence alongside material and non-material due to their specific nature;

3. Establishment of two approaches for retaining traffic data to be applied alternatively or cumulatively: limited data retention and renewable (periodic) retention orders;

4. Unification of the prerequisites for the collection of traffic data under the Criminal Procedure Code and the Electronic Communications Act;

5. Provision in the Law on the Liability of the State and Municipalities for Damages of liability for damages caused to citizens by the investigating authorities, the prosecutor's office or the court, in case of unlawful provision of access to traffic data;

6. Establishing of a procedural order (in the Criminal Procedure Code) for notifying the person in respect of whom data has been requested under Article

159a CPC in cases where this will not impede the conduct of criminal proceedings, as well as a similar order for notification when the act has been carried out under the Electronic Communications Act;

7. Harmonisation of the regulatory procedure for the use of special intelligence means (under the Special Intelligence Means Act) and the provision of traffic data (under the Electronic Communications Act) when taking into account the specificities and sensitivity of traffic data and correspondence (content data) as types of electronic evidence;

8. Ratification of the Second Additional Protocol to the 2001 Convention on Cybercrime and instituting corresponding amendments to the national legal framework with a view to its implementation;

9. Amending Article 159a of the Criminal Procedure Code in view of the need to ensure the application of the concept referred to in Article 3, p. 10 in conjunction with Article 4, par. 2 of Regulation (EU) 2023/1543 ‘data requested for the sole purpose of identifying the user’;

10. Adoption in the Criminal Procedure Code of an explicit restriction on the immediate taking of evidence, including traffic data, with regard to a person with immunity (except in cases where the person with immunity has suffered from the criminal act committed), in so far as his criminal inviolability resulting from the immunity would otherwise be rendered meaningless (in accordance with the case law of the Constitutional Court).

The autoreferate prepared by the doctoral student contains in a precise and systematic form all the necessary structural elements, as the reference for the scientific contributions correctly and accurately reflects the results actually achieved with the dissertation.

I find no grounds for making critical remarks regarding the structure and content of the study. In addition, in view of the high scientific value of the work,

I strongly recommend that after carrying out certain modifications in accordance with the requirements of the respective type of publication, it should be issued as a monograph. Such a publication would undoubtedly fill an existing gap in the scientific understanding of the problems related to traffic data and their place in the criminal proceedings.

In conclusion, based on the assessment of the submitted materials concerning the scientific and applied activities of Bogdan Radoslavov Mlachkov, I consider that the results achieved by him fully comply with the requirements laid down in Article 6(3) of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria. The dissertation contains scientific and applied results that represent an original contribution to the relevant scientific field and convincingly testify to the applicant's in-depth theoretical knowledge in the field of criminal sciences, as well as to developed skills for conducting research independently.

In view of the above, and on the basis of Article 10(1) of the same Law, I give my categorically positive assessment of the dissertation on ‘Proof through traffic data in Bulgarian criminal proceedings and propose that the honourable scientific jury award Bogdan Radoslavov Mlachkov the educational and scientific degree of doctor.

15.04.2026 Prepared the review:

Iskra Nedkova Digitally signed by Iskra Nedkova Date: 2026.04.15 09:25:29 +03'00'

/Assoc. Prof. Dr. Iskra Vladova-Nedkova/